

După pauză, *Suita nr. 2 pentru vioară, oboi și continuo în La major* de Louis Antoine Dornel (din *Livre de Symphonies*, 1709) ne-a prilejuit cunoștința cu un compozitor francez contemporan al lui Couperin, autor al unor *Symphonies* care sînt de fapt mici suite în trio (cum a și fost intitulată cea de față), cuprinzînd o succesiune de dansuri de epocă, în cea mai bună tradiție a lui Lully din veacul precedent. O *Sonată pentru flaut și continuo în Sol major* de Carl Philipp Emanuel Bach i-a permis din nou lui Patrick Beukels să-și valorifice măiestria și simțul stilistic, mai ales într-un *Rondo-Presto* final, realizat într-un timp extrem de rapid și totuși cu o precizie exemplară. În încheiere, *Concertul „à cinque” în mi minor* de Joseph Bodin de Boismortier a permis întregului grup să reînvie atmosfera galantă a rococo-ului, căruia i-a fost de altfel dedicat aproape în întregime programul acestui grup cameral belgian.

Ansamblul balet „Tanz-Forum” din Köln

După diferitele ansambluri de balet contemporan din S.U.A., Anglia, Suedia, Belgia etc., grupul „Tanz-Forum” din Köln ne-a prilejuit un prim contact la București cu reprezentanții artei coregrafice din R.F. Germania, artă care a luat în anii din urmă o dezvoltare spectaculoasă. Astăzi există 40—50 de ansambluri de balet profesioniste vest-germane, din care aproximativ 35 ca părți componente ale unor teatre de operă. Sînt, în general, ansambluri de mici dimensiuni, avînd 20—25 de dansatori, rareori 30, excepție făcînd doar trupele Operelor din Hamburg, München, Stuttgart (aproape 60) și „Deutsche Oper am Rhein”, care prezintă spectacole pentru două orașe învecinate, Düsseldorf și Duisburg (cu 70 de dansatori). Ansambluri specializate în baletul contemporan există la Wuppertal, Bremen, Heidelberg și, mai recent, la Osnabrück.

În acest context general, „Tanz-Forum” din Köln, cu cei 27 de dansatori ai săi, ocupă o poziție bivalentă: este trupa de balet a Operei din Köln, pentru care realizează divertismentele coregrafice din spectacolele repertoriului curent de operă, dar se afirmă și independent, ca un ansamblu de balet contemporan, oferind seri Stravinski, Bartók etc. la Köln și în turnee întreprinse în întreaga lume. De aci derivă și specificul calificării membrilor grupului, o calificare dublă, atît în direcția baletului clasic, cît și a celui modern. O altă trăsătură specifică a trupei o constituie și caracterul ei internațional. La conferința de presă organizată cu prilejul venirii ansamblului în București, coregraful-șef Jochen Ulrich a venit însoțit de șapte dansatori, pe care ni i-a prezentat ca fiind originari din Austria, Franța, Suedia, Islanda, Polonia, S.U.A. și... R.F. Germania. Mai există în trupă și balerini din Anglia, Belgia, Australia și diferite țări sud-americane.

Spre deosebire de practica altor ansambluri, în care maestrul de balet imprimă exclusiv propriile sale concepții coregrafice tuturor producțiilor, Jochen Ulrich nu cultivă la „Tanz-Forum” stilul său personal (cu excepția, desigur, a baletelor a căror coregrafie o semnează), preferîndu-i o largă deschidere spre o diversitate de stiluri, ceea ce a avut drept urmare montarea la Köln a unor balet coregrafiate de americanul Glen Tetley, englezul Christoph Bruce, olandezul Hans van Manen etc.

Pentru deschiderea spectacolului de la București, Jochen Ulrich a ales una din coreografiile sale proprii, destinată să înfățișeze tocmai diversitatea posibilităților stilistice și tehnice ale dansatorilor săi. Intitulată în mod semnificativ *Exerciții pentru balerini*, lucrarea prezintă, pe parcursul a patru secvențe, un rezumat al diferitelor tehnici de balet, de la clasicele salturi și piruete pînă la mișcările pline de fantezie și de dezinvoltură ale coregrafiei moderne, executate atît solistic, cît și în mici ansambluri, cu o impresionantă virtuozitate individuală și colectivă. Pentru sublinierea caracterului neformal al tuturor secvențelor, costumația dansatorilor (creată de Sybille Henne) poartă pecetea cotidianului: fetele sînt îmbrăcate în rochii înflorate de stradă și pantofi cu toc înalt, iar băieții apar în cămăși albe, pantaloni negri și picioarele goale. Acest caracter de aparentă nonșalanță este accentuat și prin faptul că băieții evoluează aproape permanent cu mîinile în buzunare, ceea ce le și creează o dificultate tehnică în plus.

Fondul muzical al secvențelor este asigurat la pian de către Samuelina Tahija — compozitoare și pianistă indoneziană, colaboratoare permanentă a ansamblului —, care prezintă muzica sa proprie, concepută în deplin acord cu caracterul „de exerciții” al dansurilor (pornind de la simple exerciții pianistice — game, arpegii, etc. — ea intercalează apoi, pe parcurs, spirituale aluzii la Chopin sau la alți compozitori clasici) și interpretată cu o desăvîrșită tehnică instrumentală. Uneori, ritmica apare întărită de instrumente de percuție, alături din difuzoarele sălii răzbat zgomote stranii, ca de șoapte sau exclamații neînțelese, pentru ca, în anumite momente, balerinii înșiși să emită unele interjecții, subliniind cu efect culminația unei suite de mișcări.

Între cele patru secvențe ale baletului se intercalează, ca mici divertismente, evoluții de solo, duet sau mici grupuri, pentru care pianista recurge la piese de atmosferă braziliană, compuse de Darius Milhaud în perioada anilor 1917—1919, cînd era atașat cultural pe lângă Ambasada Franței de la Rio de Janeiro (*Amintiri de la Rio, Corcovado, Tijuca, Ipanema* etc.).

Deși „Tanz-Forum” nu este alcătuit din soliști și corp de ansamblu, dansatorii fiind folosiți sub toate formele, în funcție de necesitățile coregrafice, cîteva personalități s-au impus totuși prin fantezia și precizia exercițiilor: Tony Westwood, Julie Christie, Ralf Harster, Bruno Jacquin, Leszek Kuligowski și — surpriză! Philippe Tallard, cunoștința noastră mai recentă din spectacolele Baletului regal al Flandrei.

Partea a doua a programului a cuprins două momente dintr-un întreg spectacol dedicat de „Tanz-Forum“ lui Kurt Jooss, pionier al baletului expresionist, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la crearea vestitului balet *Masa verde*, cu care a venit și la București în anii '30. Dacă trupa vădește — după cum ne-a declarat Jochen Ulrich — influența Marthei Graham în tehnica folosită, stilul ei continuă însă și tradiția lui Kurt Jooss. Este ceea ce s-a putut constata în baletele *Metropola* și *Masa verde*, prezentate în coregrafia originală a lui Jooss (reconstituită după notațiile sale), în aceeași scenografie și aceleași costume, în timp ce muzica, executată la fel ca acum 50 de ani la două plane (Samuelina Tahija și Hilary Griffiths), este tot aceea de atunci, a lui Alexandre Tansman (*Metropola*) și Fritz Cohn (*Masa verde*), cu caracterul ei desuet, dar care nu poate fi desprinsă de coregrafie, deoarece se constituie într-un tot unitar cu aceasta.

Edgar ELIAN

Concursul Cvartetului Conservatorului „George Enescu” din Iași

În cadrul concertelor de tineret, Filarmonica „George Enescu” a programat la 23 octombrie în sala Studio concertul Cvartetului Conservatorului „George Enescu” din Iași. Formația, laureată cu premiul I la concursul de cvartete studențești de la Brașov—1982, se compune din următorii membri: Cristina Mondiru — vioara I, Violeta Delia Ginju — vioara a II-a, Laura Nechita — violă și Magdalena Cristea — violoncel.

Programul concertului a cuprins: *Cvartetul nr. 6* de Wilhelm Berger, *Cvartetul „Ciocîrlia” op.64, nr. 1 în Re major* de Joseph Haydn și *Cvartetul în la minor op. 29* de Franz Schubert. Sînt, evident, lucrări care cer din partea interpreților o desăvîrșită pregătire tehnică, o serioasă disciplină de ansamblu și o bună înțelegere a stilului.

Universul frămîntat, contorsionat, al muzicii *Cvartetului nr. 6* de Wilhelm Berger — lucrare de căpetenie din creația camerală a autorului — a fost bine reliefat de către formația conservatorului ieșean ca și zonele (nu multe la număr) luminate de o tristă speranță, din cea de a doua parte. Este o lucrare care presupune o capacitate de construcție, o fină mînuire a detaliului, o sigură organizare și focalizare a secvențelor în vederea împlinirii *formeii*; o formă ce nu se lasă ușor stăpînită, ușor comunicată și înțeleasă. Aportul interpretării este în consecință salutar: într-o mare măsură tinerele interprete au dominat această muzică, lucru revelator pentru tinerețea lor și pentru tradiția ieșeană de interpretare a muzicii de cameră

românești și universale. Dar de aici și pînă la *etalon* ar mai fi și pași de trecut.

Devenit lucrare de baraj a Concursului de muzică de cameră de la Brașov, cvartetul *Ciocîrlia* de Haydn primește an de an, de la formație la formație, de la școală la școală, noi valențe interpretative, noi surprize, noi dezamăgiri (uneori). Este acea virtualitate ineputabilă a capodoperei de a genera înțelesuri (și erori) mereu vii, proaspete, actuale în orice timp și epocă. Am apreciat fără rezerve pasiunea tinerelor interprete, elanul și tehnicitatea, tonul expresiv și căldura talentului autentic; ele iradiază deasupra oricăror rezerve (mai mult sau mai puțin) scolastice. (*Stilul* este de fapt o perpetuă actualizare și nu un exponat de muzeu...).

Aceasta s-a putut cu și mai multă claritate evidenția în interpretarea *Cvartetului op.29 în la minor* de Schubert, unde abaterile *artistice* de la norme „imuabile” (pentru cei care, tineri fiind, *trebuie* să creadă în ele, și mai ales în ceea ce privește *dinamica* și *agogica*), colorau adesea interpretarea, anume la acea extrem de fină zonă în care intenția fluctuează între sensuri ascunse, nebănuite, ale operei și „manierismul” unor procedee: dilemă rezolvată de la caz la caz.

Concertul a lăsat tuturor o impresie vie, și așteptăm cu interes noile apariții ale tinerei formații.

Nicolae BRINDUȘ

Tineri soliști chinezi

Privind templul „Norul verde”, apoi muntele „Fîntîinii de jad”, contemplînd cele 111 întrupări ale lui Budha din templul „Înțelepciunii”, întotdeauna ești cuprins de o anumită senzație de măreție a forțelor umane, a gândirii care este capabilă să zămislească frumusețea parcă de vis. Poporul chinez, dacă ar fi să ne gîndim doar la inexprimabilele sentimente cu care sînt investiți dragonii sau leii simbolizînd forța, păsările fœnix simbolizînd măreția, fericirea și viața îndelungată, este capabil de realizări impresionante, particulare înainte de toate, pornind din cele mai vechi timpuri și neobosind pînă în zilele noastre. Lucirea soarelui atotputernic pe olanele smălțuite în culori verzi, galbene, sau, în orice caz, alte culori vii de pe acoperișuri, este un semn al acestei putințe alimentate permanent cu resurse vitale.

De mai multe ori am avut posibilitatea să constat deosebit de serioasa pregătire instrumentală și coregrafică a tinerilor interpreți care ne-au vizitat țara, dar parcă acum sentimentul a fost și mai puternic. Urmărind țîmbalista Qu Bingxun, ca interpretă a festivalului muzical intitulat *Munții Tianshan în sărbătoare*, sau conducînd cu deosebită abilitate evoluția celor patru colegi ai săi, am fost convins că sînt martorul unui veritabil record, formidabilă